

Državljska vzgoja in etika

DRUŽBA PRIHODNOSTI

Metoda 4

Razred: 8	Predmet: Državljska vzgoja in etika
Tematski sklop	Družba prihodnosti ali za kakšno prihodnost gre
Tema / vsebina	Okoljski problemi, nastali zaradi nesmotrnega trošenja omejenih naravnih virov in preobremenjevanja ekosistema. Individualni in socialni problemi ter stiske sodobnega sveta, ter spremembe zaradi industrializacije.

UČNI NAČRT

Cilji	Spoznavajo soodvisnost, prepletenost vplivov (družbenih, ekonomskih, političnih ...) pri nastajanju problemov v okolju in družbi. Razvijajo občutljivost za okoljske probleme, za stiske soljudi, za socialne probleme.
Pojmi	Okoljski problemi kot: ozonska luknja, industrijski, gospodinjiski in jedrski odpadki, kisel dež, globalno ogrevanje, zmanjkovanje plodnih tal, čiste vode, zraka ...
Možne medpredmetne povezave	Zgodovina, biologija, geografija, okoljska vzgoja itd.
Dodatne informacije za učitelje	1. Učitelj naj bo pozoren na prenos znanja v konkretno vedénje v razredu – ni dovolj, da učenci vedó, kaj je dober oziroma slab argument, to morajo tudi uporabljati v pogovoru v razredu. 2. Učitelj naj dano gradivo poveže z vsakdanjimi izkušnjami učencev. 3. Na primeru razloži prepletenost vzrokov (osebnih, ekonomskih, družbenih) za nastanek in zaostrovanje okoljskih problemov, navesti možnosti reševanja danega problema na raznih ravneh: kaj lahko storim sam ali moja družina (življenjski slog) – kaj tovarna, kaj država (... z zakoni),
Dodatne informacije za učence	1. Pomen poslušanja sošolcev in ocene njihovih argumentov. 2. Povezava razgovora v šoli z vsakdanjimi izkušnjami.

DIDAKTIČNI MODELI

Ime	Mreža življenja
Neposredni cilji	Učenci spoznavajo povezanost žive narave in principe njenega uničevanja, ki nastopajo kot posledica trošenja omejenih naravnih virov in preobremenjevanja ekosistema.
Didaktična naloga	Učenci skozi vajo in v diskusiji spoznavajo temo globalne prehrabene mreže in raziskujejo soodvisnost žive in nežive narave, neizbežen vpliv vseh človeških aktivnosti na okolje in posledice tega.
Metodika-variante	<p><i>Različica 1</i></p> <p>Primer je izpeljava primera iz priročnika - Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah: Mreža življenja. V: Rui Gomes (koordinator), <i>Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah</i>,</p>

str. 147-149. Ljubljana: DZS

Vaja se izvaja v dveh delih: prvi del je postavitve mreže življenja, drugi pa njeno uničenje.

1. del

Učenci naj se postavijo v krog.

Razložite jim, da bodo skupaj ustvarili model mreže življenja.

Začnite sami. V rokah imejte klobko vrvic in na glas povejte ime neke zelene rastline (na primer zelje). En konec vrvic držite v roki in klobko nato vrzite drugemu udeležencu, da jo ujame. Med vama je sedaj neposredna povezava z vrvico.

Oseba, ki drži klobko, naj pove ime živali, ki se prehranjuje z imenovano rastlino (na primer gosenica), z roko drži vrvico in vrže klobko naslednjemu.

Sedaj ste povezani že trije. Naslednji nadaljuje igro tako, da pove ime živali, ki se prehranjuje z gosenicami (na primer ptica), ali pa celo poimenuje vrsto ptic, ki se z njimi hranijo, če jo pozna. Nato vrže klobko četrtemu.

Igra se nadaljuje, dokler vsi v krogu niso povezani z vrvicami, ki predstavljajo "mrežo življenja".

2. del

1. Vzemite škarje. Učenci naj naštejejo specifične primere uničevanja mreže življenja (na primer gradnja avtocest čez kmetijska zemljišča, uporaba kemičnih škroprov).

2. Po vsakem podanem primeru prerežite eno izmed povezav v mreži življenja.

Učitelj lahko za evalvacijo razvije še debato o mreži življenja.

Mrežo naj tudi narišejo.

Različica 2 (predlog Nataše Jesenko)

Na podoben način se lahko preko modela mreže predstavi tudi kakšen socialni problem. Namesto primerov, ki sestavljajo mrežo našega naravnega življenja, se uporabi primere iz mreže, ki sestavlja našo družbeno življenje.

Načrt razprave z učenci:

Najprej naj vam udeleženci povedo, kako so se počutili, ko so videli, da uničujete mrežo življenja, nato pa preidite na povezane teme in ideje, kaj bo treba storiti za zaščito okolja.

1. Kako ste se počutili, ko ste videli, da mreža življenja počasi razpada?
2. Ali je bilo težko spomniti se rastlin in živali, povezanih v prehranjevalnem ciklusu? Kako dobro ljudje poznamo naravo?
3. Kdo je odgovoren za zaščito okolja?
4. Naravno ravnotežje je zelo zapleten mehanizem in ni lahko predvideti, kakšne bodo posledice nekega posega v naravo. Kako je potem mogoče sprejemati odločitve o tem, kako bomo izkoriščali naravne vire? Na primer: na osnovi česa se lahko ljudje odločijo, da bodo posekali gozd in na njegovem mestu uredili njive za pridelavo žita?
5. Prvi člen Mednarodnega pakta o ekonomskih, socialnih in kulturnih pravicah pravi, da "vsí narodi svobodno razpolagajo s svojimi naravnimi bogastvi in viri". Ali to pomeni, da imajo ljudje pravico

	<p>izkoriščati okolje?</p> <p>6. Zanašamo se, da nam bo naše okolje omogočilo pridelavo hrane, ki jo potrebujemo, ter sveži zrak za dihanje. Zdravo okolje je pogoj za naše preživetje, torej brez njega ne moremo živeti. Ali imamo zaradi tega neprekinjeno dolžnost spoštovati okolje in ali ta dolžnost omejuje našo pravico do njegove uporabe? (Saj imamo tudi kot posamezniki dolžnost spoštovati pravice in svoboščine drugih, kar hkrati postavlja meje našim pravicam.) itd.</p>
Drugo gradivo	<ul style="list-style-type: none"> - Justin, J. (2007). Družba prihodnosti. V: Justin Janez (ur.), <i>Državljska vzgoja in etika: učbenik za 8. razred</i>, str. 63-79. Ljubljana: i2. - Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah (2005); prevod in priredba Alenka Elena Begant. Ljubljana: DZS. - Vtič-Tršinar, Darja. (2004). <i>Iskalci biserov: priročnik za razredne ure</i>. Maribor: Ekološko-kulturno društvo Za boljši svet.
Internetni / knjižni kotiček za učence	<ul style="list-style-type: none"> - The Web of Life, http://www.kidsplanet.org/wol/index.html (5.5.2008) - Tree of Life, http://tolweb.org/tree/ (5.5.2008).
Internetni / knjižni kotiček za učitelje	<ul style="list-style-type: none"> - Justin, Janez; Sardoč, Mitja & Klemenčič, Eva (2008). <i>Učenje in izobraževanje za demokratično državljanstvo: zbirka gradiv – zgoščanka</i>. Ljubljana: Pedagoški inštitut. - Mreža življenja. V: Rui Gomes (koordinator), <i>Kompas: priročnik za učenje mladih o človekovih pravicah</i>, str. 147-149. Ljubljana: DZS - The Web of Life, http://www.kidsplanet.org/wol/index.html (5.5.2008). - Biodiversity and Conservation, http://www.fieldmuseum.org/biodiversity/ (5.5.2008). - Tree of Life, http://tolweb.org/tree/ (5.5.2008). - BBC Sea Life, http://www.bbc.co.uk/nature/blueplanet/webs/flash/main_game.shtml (5.5.2008). - Globio, http://www.globio.info/ (5.5.2008). - Biodiversity Library, http://www.biodiversitylibrary.org/ (5.5.2008). - Encyclopedia of Life, http://www.eol.org/ (5.5.2008).

KOŠ

Opomba	